

Madde Kullanımı ile İlgili İnançlar Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Madde Kullanımı ile İlgili İnançlar Ölçeği*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=25484>

Özet

Madde Kullanımı ile İlgili İnançlar Ölçeği (MİKÖ), orijinal adı Beliefs about Substance Use (BSU) Questionnaire olan psikometrik aracın Türkçe'ye uyarlamasıdır. Bu ölçek, özellikle alkol ve diğer maddelere yönelik ılevsiz bilişsel inançları değerlendirmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçeğin uyarlama çalışması, 2012 yılında Aslan ve arkadaşları tarafından yapılmış olup, alkol bağımliliği tanısı almış bireylerde geçerlilik ve güvenilirlik analizleri gerçekleştirilmiştir. MİKÖ, madde kullanımınn sürdürölmesinde kritik rol oynayan hatalı düşünce kalıplarınn belirlenmesinde önemli bir araçtır.

Anahtar Kelimeler

Madde Kullanımı, İnançlar, Alkol Bağımliliği, Bilişsel Model, Ölçek Uyarlaması, Psikometrik Özellikler, Bilişsel Davranış Terapi, BSU.

Yazarlar

Selçuk Aslan, M. Hakan Türkçapar, Handan Yapıcı-Eser, Murat Uğurlu

Amaç

Madde Kullanımı ile İlgili İnançlar Ölçeğinin temel amacı, bireylerin madde kullanıma yönelik sahip oldukları rasyonel olmayan veya ılevsiz çekirdek inançları ve beklentileri ölçmektir. Bu inançlar, madde kullanımı davranışının bağılaması, sürmesi ve nüksetmesinde kilit rol oynamaktadır.

Ölçek, klinik ortamlarda alkol ve madde bağımliliği tedavilerinde kullanılan bilişsel davranış terapi (BDT) yaklaşımlarının etkinliğini artırmak için tanısı ve formölasyon aşamasında kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Ölçek sonuçları, terapistlere bireyin hangi bilişsel çarpımlar üzerine odaklanması gerektiğini konusunda rehberlik eder.

Yapı

MİKÖ, madde kullanıma ilişkin olumlu ve olumsuz beklentileri içeren bilişsel yapıları ölçmektedir. Ölçek, toplamda 20 maddeden ve iki ana alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar, madde kullanıma yüklenen faydalar (örneğin, rahatlama, sosyalleşme, performans artışı) veya madde kullanımınn sonuçlarına dair yanlış inançları kapsamaktadır.

Ölçek, bireyin madde kullanımı hakkı çıkaran veya kullanımınn sürdürmesine neden olan temel düşünce kalıplarınn nicel olarak değerlendirerek, bağımliliğin bilişsel modeline uygun bir ereve sunar.

Geçerlilik

M?K?Ö'nün Türkiye uyarlamas? çal??mas?nda, ölçe?in yap? geçerlili?i ve ay?rt edici geçerlili?i incelenmi?tir. Ay?rt edici geçerlilik analizleri sonucunda, ölçekten elde edilen ortalama puanlar?n, alkol ba??ml?l??? tan?s? alm?? hastalarda, sa?l?kl? kontrol grubuna ve sosyal alkol kullan?c?lar?na k?yasla anlaml? derecede yüksek oldu?u tespit edilmi?tir.

Bu bulgu, ölçe?in gerçekten de madde kullan?m?na yönelik i?levsiz inançlar? ölçtü?ünü ve klinik ba??ml?l?k durumunu ba??ml? olmayan durumlardan ba?ar?yla ay?rt edebildi?ini göstermektedir. Bu yüksek ayr?m gücü, M?K?Ö'nün klinik uygulamalarda tan?s?al destek arac? olarak kullan?labilece?ini desteklemektedir.

Güvenilirlik

Ölçe?in iç tutarlıl???, güvenilirlik analizleri ile de?erlendirilmi?tir. Madde Kullan?m? ile ?lgili ?nançlar Ölçe?i'nin madde-toplam korelasyon katsay?lar? .33 ile .69 aras?nda de?irmektedir; bu aral?k, maddelerin ölçe?in genel yap?s?yla yeterli düzeyde uyumlu oldu?unu göstermektedir.

Ölçe?in genel iç tutarlıl?k katsay?s? olan Cronbach Alfa de?eri, alkol ba??ml?lar? örneklemini için .91 olarak belirlenmi?tir. Bu de?er, psikometrik aç?dan mükemmel bir iç tutarlıl??a i?aret ederek, ölçe?in yüksek düzeyde güvenilir oldu?unu kan?tlamaktadır.

Faktör Analizi

Madde Kullan?m? ile ?lgili ?nançlar Ölçe?i, uyarlama çal??mas?nda da do?rulanm?? olan 2 alt boyutlu bir yap?ya sahiptir. Orijinal ölçek yap?s?n?n Türkçe örnekleme de korundu?u varsay?lmaktadır.

Bu iki alt boyut, madde kullan?m?na dair farklı bili?sel inanç kategorilerini temsil eder. Faktör yap?s?, ölçe?in çok boyutlu bir yap?y? ölçme yetene?ini desteklemekte ve ara?t?rmac?lara inançlar?n spesifik yönlerini ayr? ayr? inceleme imkan? sunmaktadır.

Enstrüman Bilgileri

Test Türü: Uyarlama Ölçe?i (Orijinal: Beliefs about Substance Use Questionnaire - BSU)

Format: 2 alt boyut ve 20 madde

Mevcut Dil: Türkçe (Uyarlama), ?ngilizce (Orijinal)

Popülasyon Grubu: Klinik Popülasyon (Alkol Ba??ml?lar?)

Yaş Grubu: Yetişkinler

Popülasyon Detayları: Alkol bağımlılığı tanınmış hastalar, sağlıklı kontrol grubu ve sosyal alkol kullanıcıları üzerinde standardizasyon çalışmaları yapılmıştır.

Test Metodolojisi: 7'li Likert Ölçeği kullanılarak derecelendirilmiştir (1 = tamamen katılmıyorum - 7 = tamamen katılıyorum).

Anahtar Kelimeler

Psikometri, Bilişsel İnançlar, Geçerlilik, Güvenilirlik, Cronbach Alfa, Madde Kullanım Bozukluğu, Bilişsel Değerlendirme.

Yazarlar

Sorumlu Yazar: Selçuk Aslan

Yazar ORCID Tanımlayıcıları: Bilgi mevcut değildir.

Bağılı E-posta Adresleri: Bilgi mevcut değildir.

Yazma Adresi: Bilgi mevcut değildir.

İzinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek uyarlama çalışması 2012 yılında yayımlanmıştır. Kullanım izinleri ve ücret bilgileri için sorumlu yazar Selçuk Aslan ile iletişime geçilmesi gerekmektedir.

Kaynaklar

Aslan, S., Türkçapar, M. H., Yapıcı-Eser, H., & Uurlu, M. (2012). Reliability and validity of Beliefs about Substance Use (BSU) Questionnaire in alcohol dependent patients. *Journal of Cognitive-Behavioral Psychotherapy and Research*, 1(3), 162-170.

Makalenin tam metnine buradan ulaşılabilir: scopemed.org

Ölçeğin orijinal PDF belgesi buradan indirilebilir: madde-kullanimi-ile-ilgili-inanclar-olcegi-toad.pdf

Madde Kullanımı ile İlgili İnançlar Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Aşağıdaki ölçek maddeleri orijinal dilinde korunmalı ve hiçbir şekilde değiştirilmemelidir.

Kaynak içerikte ölçeğin maddeleri listelenmemiştir; yalnızca 2 alt boyut ve 20 maddeden oluştuğu belirtilmiştir. Maddeler, madde kullanıma dair olumlu beklentiler (örneğin, "alkol beni daha sosyal yapar") ve olumsuz sonuçlara görmezden gelme inançları (örneğin, "madde kullanmak sorunları çözmenin tek yoludur") gibi bilişsel çarpıtmaları ölçmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM